

ILLUSTRATION: MAGNUS BARD

Vänta med slutsatser

Kärnkraftsolyckan i Japan skapar oro i hela världen. Erfarenheten från tidigare haverier är dock att man bör avvakta med tvärsäkra politiska bedömningar.

DN. VÅGAR MAN LITA på kärnkraften? Det är en fråga som många naturligen ställer sig efter de senaste dagarnas japanska tragedi. Explosionerna vid Fukushimas anläggning har skapat stor oro i hela världen, främst i de områden som ligger nära kärnkraftverket.

Desto viktigare att hålla sig till fakta i målet. Explosionerna, som beror på en ackumulering av vätgas, har enligt det internationella atomenergiorganet IAEA inte skadat reaktorernas inneslutning, bara deras byggnader. Det förekommer kylningsproblem, vilket tvingar fram kontrollerade utsläpp av radioaktiva ämnen. Men dessa har enligt svenska Strålsäkerhetsmyndigheten mycket liten eller ingen påverkan på människor och miljö.

Vidare är de härdskador som det rapporterats om än så länge begränsade. Och reaktorerna är byggda så att radioaktiva ämnen ska stanna i inneslutningen även vid en härdsmälta.

Det som hänt i Japan är allvarligt, men vi vet fortfarande lite om orsaker och verkan. Det finns all anledning att avvakta med slutsatser. Inte minst påminner Sveriges historia om hur lätt det är att hoppa

igalen tunna och låta rädslans politik styra handlandet.

I boken "Parentes – en historia om svensk kärnkraft" visar journalisten Sigfrid Leijonhufvud hur olyckorna i Harrisburg 1979 och Tjernobyl 1986 framkallade en panikartad reaktion som fick långtgående skadeverkningar på vår egen energipolitik.

Olyckan i Harrisburg framställdes till en början som ytterst bekymmersam. Det talades om radioaktiv ånga som steg mot skyn. Ganska snart stod det klart att det handlade om ett haveri som inte orsakade några allvarliga utsläpp.

Ledande svenska politiker ansåg emellertid inte att de hade tid att vänta på de tekniska slutsatserna. Socialdemokraterna krävde en folkomröstning och Folkpartiregeringen gav efter, vilket kom att låsa energifrågan i decennier.

NÅGOT LIKANDE INTRÄFFADE efter Tjernobylkatastrofen. Trots att olyckan i Sovjetunionen tekniskt sett inte kunde inträffa i Sverige, eftersom våra reaktorer är inneslutna och stabila, ville dessa kunskaper inte tränga igenom i debatten. I stället dominerade oron. En direkt konsekvens av Tjernobyl blev dels ett löfte om en "oåterkallelig" kärnkraftsavveckling

till år 2010, dels energiminister Birgitta Dahls förslag om en tankeförbudslag. I riksdagsbeslutet hette det att "Ingen får utarbeta konstruktionsritningar, beräkna kostnader, beställa utrustning eller vidta andra sådana förberedande åtgärder i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor".

Riksdagen förbjöd alltså forskning inom ett centralt naturvetenskapligt område. Lyckligtvis är denna orimliga lag numera upphävd, men det tog 20 år att korrigera misstaget.

VAD HÄNDELSENA I JAPAN kommer att få för konsekvenser vet ingen. De som redan nu vill dra politiska växlar för svensk del kommer garanterat att skapa mer förvirring än klarhet, eftersom våra reaktorer inte befinner sig i geologiska zoner där det inträffar jordbävningar eller vid kuster som kan drabbas av en tsunami.

I Japan har riskerna däremot varit reella och välkända. När de akuta hoten från tsunamikatastrofen är avvärdade blir det säkert en självranssakande debatt om vad geografien betyder för den inhemska kärnkraften. Frågor lär ställas om beredskap, placering av reaktorer och hur väl reservsystem fungerar när det otänkbara inträffar.

Men svaren kommer att dröja, eftersom akuta krisskeden är dåliga vägvisare. Nu behövs tid till faktainsamling, eftertanke och solidaritet med Japan.

DN 15/3 2011

Ett talande leende

"Naturkatastrof i New Orleans och Haiti ledde till plundring & våld. I Japan går allt lugnt och städat till. Gissa varför :)"

Så twittrade SD-riksdagsmannen Kent Ekeroth i går om en pågående katastrof vars konsekvenser ännu är överblickbara.

Ekeroth halvpuvlade omedelbart och menade att han absolut inte syftat på att de flesta japaner har samma hudfärg utan på landets högst imponerande välfärdsstat och värdegemenskap.

Det står Ekeroth fritt att hysa vilka åsikter han vill om olika samhällens förutsättningar att klara extrema påfrestningar. Vad vi kommer att minnas av hans tweet är dock inte applåderna åt Japans sociala ingenjörer utan smileyn i katastrofens skugga, det menande leendet åt lidandet.

"Borgerliga debattörer kommer inte att uppröras", konstaterar bloggen Muslimska nyhetsbyrå om Ekeroths tweet. Det gläder mig att kunna bevisa motsatsen.

ERIK HELMERSON

FOTO: REBECCA BLACKWELL/AP

På flykt undan striderna.

Viktiga värden på spel

Situationen i Elfenbenskusten börjar alltmer likna ett inbördeskrig där president Laurent Gbagbo, trots valnederlaget biter sig fast vid makten. De etniska och nationalistiska krafterna ökar samtidigt i styrka och i helgen rapporterades det om kraftigt skottlossning och stridigheter mellan anhängare till de båda rivaliserande parterna i Elfenbenskustens största stad, Abidjan.

För att inte underblåsa den hätska stämningen är det viktigt att initiativet till konfliktlösning kommer från de västafrikanska grannländerna (Ecowas) och Afrikanska unionen. Hittills har det varit stor skillnad på vad som sagts och gjorts. Inga krav har i realiteten ställts på Laurent Gbagbos avgång, vilket den ivorianska civilbefolkningen i dag får betala priset för. Men de afrikanska samarbetsorganen måste hålla fast vid demokratiska värden, även om detta på kort sikt kan leda till ytterligare oroligheter. En tydlig linje i Elfenbenskusten gagnar en fortsatt demokratiutveckling på kontinenten, medan motsatsen riskerar att försvåra för de många länder som står på tur att gå till val.

MIMMI NILSSON

DAGENS NYHETER.

Växel: 08-738 10 00
Post: 105 15 Stockholm
Besöksadress: Gjörwellsgatan 30

SÅ LÄMNAR DU TIPS TILL DN:

Ring 08-738 2121.
Mejla till nyhetstips@dn.se
Skicka mms och sms till 71222.

REDAKTÖRER OCH CHEFER

Chefredaktör, ansvarig utgivare och vd
Gunilla Herlitz
Redaktionschef Åsa Tillberg
Redaktionschef och nyhetschef DN.se
Björn Hedensjö
Kulturchef Björn Wiman
Politisk redaktör, chef ledarredaktionen
Peter Wolodarski

ANNONSERA

Privat Bostad, Båtar, Meddelanden,
Motor 020-898989.
Bröllops- och dödsannonser med bild
08-738 13 65. Familj: 020-89 89 89.
Mån-fre kl 08.15 - 17.
Fyndmarknad dn.se/annonsera, 020-89 89 89
Mån - fre kl 08 - 17.
Företag dn.se/annonswebb
E-post annons annonsinfo@dn.se
Fax annons 08-738 13 74

PRENUMERATIONEN

Kundärenden kan göras på
dn.se/kundservice
Automatisk telefonservice
08-619 30 00
Anmäl utebliven tidning, gör tillfällig adressändring och uppehåll.
Alla dagar 07-24.
Personlig service 08-738 26 00
Mån-fre kl 07-18, lör 07:30-12
Kundservicechef Maud Rosén

DN:s texter och bilder lagras och tillgängliggörs i digitala arkiv. Den som sänder material till DN anses medge sådan lagring samt publicering i tidningens alla distributionskanaler.

©2011 TRYCKKORTER:

BOLD, DNEX TRYCKERIET AB, STOCKHOLM.
BOLD, BORÅS TIDNINGARS TRYCKERI AB, BORÅS.
DAILY PRINT I UMEÅ AB.

Licensnr 341 706